

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 668/2022-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou SOUKENÍK – ŠTRPKA, s. r. o., Šoltésovej 14, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a prokurista Mgr. Andrej Guba, LL.M., proti postupu Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cpr 1/2016 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cpr 1/2016 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **2 500 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Trenčín **p o v i n n ý** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Trenčín **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **758,53 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 668/2022 z 1. decembra 2022 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky, doručенú ústavnému súdu 11. novembra 2022, ktorou sa domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)

a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cpr 1/2016 (ďalej len „napadnuté konanie“). Súčasne navrhla, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznal jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 500 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka v procesnom postavení žalobkyne bola stranou sporu o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru, ktoré sa začalo na okresnom súde podaním jej žaloby 19. januára 2016 a ku dňu podania ústavnej sťažnosti nebolo právoplatne skončené. Opíšu chronologický priebeh konania, sťažovateľka tvrdila, že okresný súd v priebehu roka 2016 realizoval procesné úkony doručovania žaloby a vyjadrení strán sporu (replika žalobkyne z 18. augusta 2016, duplika žalovanej z 23. septembra 2016, pozn.) a následne ostal bezdôvodne nečinný po dobu viac ako 5 rokov, keď až 17. mája 2022 nariadil vo veci pojednávanie na 13. október 2022. Uvedené pojednávanie bolo odročené na žiadosť žalovanej (z dôvodu pozitívneho testu na ochorenie COVID-19 konateľa žalovanej, pozn.) a okresný súd určil nový termín pojednávania na 13. novembra 2022. Podľa sťažovateľky doterajšia dĺžka napadnutého konania (viac ako 7 rokov) bez právoplatného rozhodnutia veci presiahla ústavne únosnú mieru nečinnosti súdu a je dôkazom flagrantného porušenia práva garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Napadnuté konanie je individuálnym pracovnoprávnym sporom sťažovateľky proti jej zamestnávateľovi a patrí do osobitnej kategórie sporov s ochranou slabšej strany, ktoré si vyžadujú včasné prejednanie a rozhodnutie. Vec sťažovateľky pritom nevykazuje znaky právnej alebo skutkovej zložitosti.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

3. Okresný súd vo vyjadrení č. k. Spr 1199/2022 z 10. januára 2023 uviedol chronologický prehľad procesných úkonov, z ktorých je v podstatnej časti zrejmé, že v napadnutom konaní opakovane zisťoval stav prebiehajúceho trestného stíhania vedeného proti sťažovateľke na základe trestného oznámenia žalovaného (dopyt na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru Považská Bystrica z 20. júna 2017 a 21. februára 2020) a prípisom z 12. marca 2020 požiadal o zapožičanie spisu ČVS: ORP-684/2-VYS-PB-2015, ktorý bol súdu doručený 24. marca 2020. Úpravou zo 17. mája 2022 bol nariadený termín pojednávania na 13. október 2022, ktorý bol zrušený na žiadosť žalovaného a odročený na 15. november 2022. Žalovaný požiadal okresný súd o odročenie aj tohto termínu pojednávania s poukazom na prebiehajúce rokovania o mimosúdnej dohode strán sporu. Okresný súd rozhodol uznesením č. k. 11 Cpr 1/2016 z 15. novembra 2022 o prerušení konania (právoplatným 18. novembra 2022). Následne 27. decembra 2022 sťažovateľka doručila okresnému súdu späťvzatie žaloby, s ktorým žalovaný vyjadril súhlas podaním doručeným súdu 30. decembra 2022. Okresný súd zdôraznil, že sťažovateľka ani jej právny zástupca nepodali sťažnosť predsedovi súdu podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorá by bola účinným prostriedkom nápravy postačujúcim na odstránenie prieťahov v konaní, najmä v období od skončenia trestného

stíhania žalobkyne (t. j. od 29. októbra 2018, pozn.). Aj z tohto dôvodu považuje okresný súd sťažovateľkou uplatnené finančné zadosťučinenie za neprimerane vysoké.

II.2. Replika sťažovateľky:

4. Sťažovateľka vo svojej replike poukázala na to, že okresný súd ospravedlňuje svoju zjavnú a neodôvodnenú nečinnosť iniciatívnymi dopytmi na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru Považská Bystrica, ktoré žiadna zo strán sporu nenavrhol, ba čo viac, o ich vykonaní či ich výsledku nebola ani upovedomená. Súd môže vykonať len dôkazy navrhnuté jednou zo strán sporu a iné dôkazy môže vykonať len výnimočne (v konaniach s tzv. slabšou stranou sporu, napr. v individuálnych pracovnoprávných sporoch), ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci, čo podľa sťažovateľky nebolo potrebné. Predmetom sporu bola (ne)platnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa pre závažné porušenie pracovnej disciplíny sťažovateľkou, pričom posúdenie naplnenia tohto dôvodu nezáviselo od záverov vedeného trestného konania. Súdny spor mohol a mal prebiehať súbežne s trestným konaním. Bez prednesenia žaloby na pojednávaní a vykonania ďalšieho dokazovania nemohlo ani dôjsť k odôvodnenej konštatácii súdu, že vykonanie dopytu na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru Považská Bystrica je pre rozhodnutie vo veci nevyhnutné. Okresný súd tak podľa sťažovateľky nemôže ospravedlniť svoju nečinnosť od vykonania posledného relevantného procesného úkonu (20. februára 2017) až po nariadenie termínu pojednávania (17. mája 2022), a preto sťažovateľka v plnom rozsahu zotrúva na svojej ústavnej sťažnosti.

II.3. K ústnemu pojednávaniu:

5. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

7. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou [m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Frydlander proti Francúzsku z 27. 6. 2000, č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovensku z 16. 12. 2003, č. 58172/00] zohľadňuje (1)

právnú a faktickú zložitost' veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre s'ťažovateľa.

8. Z hľadiska povahy veci ústavný súd rezultuje, že napadnuté konanie nie je právne ani skutkovo zložitú, keďže predmet sporu tvorí štandardnú a pomerne početnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. V správaní s'ťažovateľky neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by vplývali na dĺžku napadnutého konania.

9. V postupe okresného súdu ústavný súd zistil, že po realizácii prvotných procesných úkonov v súvislosti s doručením žaloby a vyjadrení strán sporu (§ 167 Civilného sporového poriadku) nastali bezdôvodne dve výrazné obdobia nečinnosti, a to od februára 2017 do februára 2020 (3 roky) a od marca 2020 do mája 2022 (2 roky). Plynulosť konania bola obnovená až 17. mája 2022, keď okresný súd nariadil pojednávanie vo veci na 13. október 2022. Pojednávanie vo veci sa neuskutočnilo, keďže žalovaný požiadal o odročenie, poukazujúc na rokovania so žalobkyňou o mimosúdnej dohode. Rešpektujúc vôľu sporových strán o mimosúdne urovanie sporu, okresný súd na základe dispozičného úkonu žalobcu premietnutého do späťvzatia žaloby (27. decembra 2022) a súhlasu žalovaného (30. decembra 2022) rozhodol uznesením č. k. 11 Cpr 1/2016-171 z 23. januára 2023 o zastavení konania, ktoré nadobudlo právoplatnosť 9. februára 2023.

10. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na to, že v súlade s judikatúrou ESĽP s ohľadom na predmet napadnutého konania ide o vec zaraďujúcu sa medzi tzv. privilegované typy konania (pracovnoprávny spor), ktorá vo všeobecnosti vyžadovala postup okresného súdu s osobitnou starostlivosťou a rýchlosťou, čo v napadnutom konaní nebolo uskutočnené.

11. Na druhej strane nemohlo ujsť pozornosti ústavného súdu, že s'ťažovateľka svoju ústavnú s'ťažnosť doručila 11. novembra 2022, teda v čase prebiehajúcich rokovaní so žalovaným o možnosti mimosúdneho urovnania súdneho sporu (k tomu bližšie bod 3 a 9 odôvodnenia tohto nálezu). S ohľadom na spomínaný časový rámec ústavný súd podanie ústavnej s'ťažnosti vyhodnotil ako značne účelové, namietajúce priet'ahy v čase, keď plynulosť konania bola okresným súdom obnovená. Nespochybniteľnou skutočnosťou je aj to, že v čase podania ústavnej s'ťažnosti na priet'ahy v konaní s'ťažovateľka vedela o tom, že súdny spor smeruje v krátkej dobe k jeho právoplatnému skončeniu. O uzavretí mimosúdnej dohody so žalovaným a späťvzatí žaloby sa s'ťažovateľka nezmenila ani vo svojej replike zo 6. februára 2023, teda v čase, keď jej, resp. jej právnomu zástupcovi bolo doručené uznesenie okresného súdu č. k. 11 Cpr 1/2016-171 z 23. januára 2023 o zastavení konania (rozhodnutie s'ťažovateľke bolo doručené 24. januára 2023, pozn.).

12. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že napriek účelovosti ústavnej s'ťažnosti napadnuté konanie objektívne vykazuje zbytočné priet'ahy (5 rokov), ktorými došlo k porušeniu označených práv s'ťažovateľky (bod 1 výroku tohto nálezu). S prihliadnutím na to, že napadnuté konanie je právoplatne skončené (bod 9 odôvodnenia tohto nálezu), ústavný súd už neformuloval príkaz všeobecnému súdu konať a v tejto časti ústavnej s'ťažnosti nevyhoviel (bod 4 výroku tohto nálezu).

IV.

Priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

13. Vzhľadom na konštatovanú nečinnosť okresného súdu, berúc do úvahy všetky okolnosti prípadu, najmä spôsob ukončenia sporu a moment podania ústavnej sťažnosti sťažovateľkou, majú na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadost'učinenia je zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznal sťažovateľke primerané finančné zadost'učinenie v sume 2 500 eur a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľky nevyhovel (body 2 a 4 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

14. Ústavný súd vychádzal z obsahu sťažostného spisu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 251 a nasl. Civilného sporového poriadku) a sťažovateľke podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2022 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 193,83 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 11,63 eur a za 1 úkon právnej služby vykonanej v roku 2023 (replika sťažovateľky) v sume 208,67 eur a režijný paušál v sume 12,52 eur, t. j. spolu 632,11 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov). K uvedenej sume je potrebné pripočítať 20 % DPH, ktorej je právny zástupca sťažovateľky platiteľom, trovy konania tak predstavujú sumu celkom 758,53 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 23. februára 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu